

Tsujimura Kazuko på Catastrophe Art, 1972. © Fotograf ukendt.

KRITIK

Forsvindingsnumre: Tsujimuras genopstandelse

Kazuko Tsujimura søgte at opløse kroppen i efterkrigstidens Japan. Nye stemmer samler den nænsomt igen.

AF LOUISE STEIWER 29. JUNI 2025

READ IN ENGLISH: **DISAPPEARING ACTS: THE RESURRECTION OF TSUJIMURA**

På et lettere overeksponeret sort-hvid fotografi står en kvindeskikkelse i en næsten hvid skov, klædt helt i hvidt og med det sorte hår i glinsende kontrast. Hun er i færd med at spænde transparente bånd af tape ud mellem træernes grene, mens hun bevæger sig gennem skoven, som et underspillet, næsten ikke-eksisterende instrument. Jeg forestiller mig, hvordan vinden bliver skåret over af båndets skarpe kanter, hvordan den sætter materialet i en tonisk bevægelse, der skaber en flygtig lyd. Er det mon en hvislen eller et skrig?

© Fotograf ukendt. Courtesy Makoto Tsujimura, 1971

Kvinden på fotoet er Kazuko Tsujimura, og vi befinder os i hendes arkiv, der netop nu er udfoldet i udstillingsstedet Heirlooms lokaler i Sølvgade. Fotografiet er fra en performance i 1971, hvor Tsujimura deltog i On-e, en todages eksperimentel event for 35 medlemmer af kunstnergruppen Nirvana Commune, der blev afholdt på en meditationsplatform i bjergene ved Suwa, Japan. On-e betyder direkte oversat fra japansk »lydmøde«, en fælles rituel handling, hvor det at skabe lyd og lytte i samklang med naturens elementære kræfter skulle producere en form for genklang i mellem rum og tid.

Udstillingen i København er den første præsentation af hendes arkiv overhovedet

Spøgelset Tsujimura vækkes til live

Hvis man ikke kender den japanske performer og danser Kazuko Tsujimura, er man, vil jeg sige, lovligt undskyldt. Som en del af avantgardescenen i efterkrigstidens Japan var hun ganske vist involveret i et hav af interdisciplinære kollektiver fra 1960'erne og frem til hendes død i 2004, men dels er udstillingen i København – kurateret af Bluestockings (bs) – den første præsentation af hendes arkiv overhovedet, og dels er en stor del af hendes oeuvre baseret på tanken om netop at forsvinde helt.

Installation view, »Disappearing Body – Becoming Tsujimura. © Malle Madsen, courtesy Heirloom and Bluestockings

Gennem sit arbejde søgte Tsujimura at finde frem til en »dans uden krop, uden dans«, og det er et arbejde, der centrerer sig om udviskning, om maskering og om at opløse kroppen i en spirituel og metafysisk praksis. At hun nu alligevel er blevet fremkaldt i

Sølvgade skyldes primært kunstneren Yoshiko Shimada, der siden 2017 har arbejdet med Tsujimuras arkiv, og som i samarbejde med den danske komponist Aase Nielsen og performeren Body_hacker har vakt Tsujimura til live igen. Sådan føles det i hvert fald.

Man kan uden problemer forestille sig, hvor fantastisk det må have været for Shimada at åbne en af de papkasser, der stod stablet hos Tsujimuras bror, og støde på det her omfattende materiale. Bunkevis af sort-hvide dokumentationsfotos fra performances, der synes at balancere imellem konceptkunst og en mere mystisk, spirituel praksis, fotos af Tsujimura der bærer en enorm strådukke gennem Kyotos gader eller sidder på knæ i hvide gevandter og med et tykt lag hvid, maskelignende makeup i ansigtet i en boksering, som en lille skrøbelig dukke. Det er, også i udstillingen, som at følge efter et spøgelse: Man kan mærke dets nærvær, men forsøger man at gribe fat om det, opløser det sig og glider ud i den tomme luft.

Installation view, »Disappearing Body – Becoming Tsujimura. © Malle Madsen, courtesy Heirloom and Bluestockings

Mellem arkiv og efterklang

I *Disappearing Body...* præsenteres arkivet som netop et arkiv. Her er vitriner med noter, fotografier sømmet op på væggen og et omfattende handout, der fortæller værkerne, konteksten og kunstneren. Samtidig har man taget den gode beslutning at lade en række samtidige kunstnere fortolke Tsujimuras værk, enten som reentactments af hendes performances eller gennem nye værker skabt i samme ånd.

Instrumenterne synes at kredse prøvende om hinanden, improviserende og afsøgende i en uendelig udstrakt koncert i nedsat tempo

Eksempelvis har komponist og lydkunstner Aase Nielsen skabt værket *Sextet*, en slags lydlandskab, der omslutter arkivet, og som baserer sig på Tsujimuras tanker om kollektiv skabelse. Kompositionen afspilles fra seks højttalere, der agerer hver sin part i et ensemble. En bratsch skratter tørt og koldt fra én højttaler, mens den lyse klang fra en vibrafon sitrer fra en anden. Instrumenterne synes at kredse prøvende om hinanden, improviserende og afsøgende i en uendelig udstrakt koncert i nedsat tempo.

Aase Nielsen og hendes ensemble under opførelsen af værket »How to Play (4 studies for ensemble or soloist)« – en form for kontrolleret improvisation, baseret på en række performative instruktioner, som også indgår i udstillingen. © Malle Madsen

Ved udstillingens åbning opførte Nielsen og hendes ensemble et beslægtet værk, *How to Play (4 studies for ensemble or soloist)* – en form for kontrolleret improvisation, baseret på en række performative instruktioner, som også indgår i udstillingen. Værket, der i princippet kan opføres med et hvilken som helst instrument, fremstod som en eksperimental forhandling mellem de fem musikere, en øvelse i, hvordan kollektivet balancerer tilfældighed, agens og samskabelse i et flydende spænd mellem orden og intuition.

Der er noget pudsigt i dette forsøg på at fremkalde en kunstner, der synes at have en drift mod opløsning og forsvinden

Der er noget pudsigt i dette forsøg på at fremkalde en kunstner, der synes at have en drift mod opløsning og forsvinden, mod at blive en usynlig og imaginær krop, mod dans uden krop, uden dans. Det er netop arkivets rolle at fastholde og præsentere sporene af en praksis, og man tænker uvilkårligt på, om Tsujimura ville have ønsket sig denne fastholdelse. Derfor er det velgørende, at udstillingens nye værker netop fortolker og lader sig inspirere, frem for udelukkende at fokusere blikket på de overeksponerede fotografier af forsvindende kroppe. Således væver de nye værker og arkivet sig ind i hinanden, nænsomt og respektfuldt som violaen og vibrafonen, som en samtale mellem spøgelset Tsujimura og det, der kommer efter hende.

»Disappearing Body – Becoming Tsujimura«. Aase Nielsen, Body_hacker, Yoshiko Shimada. Heirloom – Center for art and archives. Kuratorer: Bluestockings (bs). Udstillingsperiode: 6. juni – 13. juli 2025

OMTALT I ARTIKLEN

BODY_HACKER²

YOSHIKO SHIMADA²

AASE NIELSEN²

KAZUKO TSUJIMURA²

BLUESTOCKINGS²